

Auditteam Voetbal en Veiligheid

Aan: Regiegroep Voetbal en Veiligheid **Datum:** 9 oktober 2020
Cc: Auditteam Voetbal en Veiligheid **Van:** [redacted] 5.1.2e
 [redacted] 5.1.2e 5.1.2e@berenschot.nl
Status: Openbaar
Onderwerp: Gebundelde bevindingen coronamaatregelen

Auditteam Voetbal en Veiligheid

Inleiding

De start van het nieuwe seizoen 2019-2020 stond naast de sportieve prestaties met name in het teken van de coronamaatregelen en het spelen met beperkte hoeveelheden publiek. Ondanks dat er inspanningen waren vanuit de lokale vierhoeken om het spelen met beperkt publiek mogelijk te maken en toe te werken naar wedstrijden met volledig publiek, is er nu landelijk voor gekozen om geen publiek meer toe te laten. In dit memo willen wij op verzoek van de Regiegroep Voetbal en Veiligheid inzicht bieden in de eerste ervaringen met het spelen met beperkt publiek en daar lessen uit trekken voor een vervolg als er weer publiek wordt toegelaten.

Het doel van dit memo is derhalve om op basis van synthese onderzoek uitspraken te doen over in hoeverre de coronamaatregelen nageleefd zijn en wat hiervan geleerd kan worden. Dit memo bundelt de ervaringen van het spelen met coronamaatregelen en is opgesteld op basis van de eerdere 'nulmeting' door het Auditteam¹ (aangevuld met twee audits die het Auditteam uitgevoerd heeft bij wedstrijden met publiek), de eerste ervaringen van het CIV² en een inventarisatie onder gemeenten³. In het navolgende zullen wij per onderzoek de belangrijkste bevindingen weergeven en deze vervolgens bundelen tot een overkoepelend beeld van de voor- en nadelen van de coronamaatregelen en hoe deze nageleefd zijn.

Beelden van het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Memo Auditteam

Het memo van het Auditteam is gebaseerd op een enquête onder 72 veiligheidscoördinatoren van gemeenten en BVO's, waarvan 48 gereageerd hebben. De respondenten zijn positief over de eerste ervaringen met de coronamaatregelen en de onderlinge samenwerking in de vierhoeken. Ook over de knelpunten zijn zij vrijwel eenduidig: het gedrag van mensen (eigen verantwoordelijkheid van supporters) wordt hier als het grootste knelpunt genoemd, met name als het gaat over het tegengaan van juichen en spreekkoren. Daarnaast wordt het plaatsnemen op de juiste plek en het niet

¹ Memo 'Eerste inzichten maatregelen COVID-19 BVO's', dd. 8 september 2020

² Memo 'Bevindingen eerste en tweede speelronde betaald voetbal ten tijde van COVID-19', versie 1.0 d.d. 23 september 2020

³ Mail 'Eerste ervaringen gemeentes', dd. 25 september 2020 van [redacted] 5.1.2e (gemeente Arnhem) en [redacted] 5.1.2e (gemeente Breda).

Auditteam Voetbal en Veiligheid

samenklitten op de tribune genoemd. Dit laatste is niet alleen uit onwil, maar ook bijvoorbeeld bij slecht weer en regen een potentieel probleem.

Men is overwegend tevreden over hoe de wedstrijden gegaan zijn. In de antwoorden komt terug dat de in- en uitstroom redelijk goed ging, dat mensen zich overwegend aan de 1,5 meter maatregel houden en dat er veel begrip lijkt te zijn bij de supporters. Wat beter kan is dat stewards moeten wennen aan hun rol om mensen aan te spreken.

Mondkapjes zou voor veel respondenten een mogelijkheid zijn om meer mensen toe te laten en/of om de 1,5 meter maatregel los te laten. Ook omdat dit laatste voor personen in het OV al niet geldt. Het loslaten van de 1,5 meter maatregel voor mensen uit een huishouden wordt ook genoemd (als bijvoorbeeld vier mensen uit een huishouden naar de wedstrijd gaan) als mogelijkheid om meer personen toe te laten in het stadion.

Audits

Daarnaast heeft het Auditteam ook twee audits uitgevoerd bij wedstrijden in de Keukenkampioendivisie. De overige audits die zouden worden uitgevoerd, zijn door het besluit om zonder publiek te spelen on-hold gezet. Uit die twee audits kwam naar voren dat de thuisclubs in kwestie creatief omgingen met de maatregelen, maar in de basis de boel op orde hadden. Bij één wedstrijd waren kleine opmerkingen te maken over desinfectiemiddelen die leken te ontbreken en dat de 1,5 meter afstand tussen werknemers en vrijwilligers van de club niet altijd in acht genomen werden (inclusief soms fysiek contact). Bij de andere wedstrijd leek het allemaal goed voor elkaar. Beide clubs hadden creatieve oplossingen voor de horeca door te werken met QR codes en bediening die de bestelling kwam brengen, of door rondlopend personeel met rugzakken met drinken. Dit kostte beide clubs wel aanzienlijke investeringen en leverde minder op dan normaal. Eén van beide clubs had daarnaast het uitvak opnieuw ingericht tot extra business lounge. De andere had een groot kindervak gemaakt. Overwegend waren de eerste ervaringen van het Auditteam dus positief te noemen.

Memo CIV

Het memo van het CIV geeft een overzicht van ervaringen op basis van ongeveer 35 eredivisie en Keukenkampioendivisie wedstrijden. Op basis van input van de voetbalcoördinatoren van de politie zijn deze wedstrijden geanalyseerd en komen de volgende punten naar voren:

- De instroom van supporters verloopt goed. De uitstroom is een aandachtspunt bij enkele wedstrijden. Hierbij lijkt het in de beschrijvingen vooral te gaan om gevallen waarbij spelers bij een ereronde er (onbewust) voor zorgen dat supporters zich ophouden..
- Het tegengaan van zingen en juichen is lastig voor supporters. Ondanks de goede wil blijkt dat wanneer de spanning in een wedstrijd toeneemt dit ook tot uiting komt in het (luidkeels) aanmoedigen van het team. In een enkel geval sporen spelers supporters aan te juichen.
- Uitvoering geven aan regels/ handhaving bij skyboxen/ business lounges verliep niet overal goed, bij sommige BVO's werden hier de regels genegeerd.

Daarnaast is volgens de auteurs te zien dat bij verschillende BVO's de fanatieke aanhang te kennen heeft gegeven weg te blijven zolang de huidige restricties gelden. Deze groepen verblijven nu vaak

Auditteam Voetbal en Veiligheid

niet in het stadion, maar veelal in cafés elders in de stad. Dit heeft nog niet tot openbare orde problemen geleid. Ook het aantal vuurwerkincidenten buiten het stadion lijkt volgens het CIV-rapport toe te nemen. Bij diverse BVO's hebben supporters tijdens- of voor aanvang van de wedstrijd massaal vuurwerk afgestoken. In sommige gevallen leidde dit (door rookontwikkeling in het stadion) tot een korte onderbreking van de wedstrijd. Ook wordt gesignaleerd dat het 'uitzwaaien' van spelersbussen gepaard gaat met veel vuurwerk. Enkele van deze acties lijken te maken te hebben met de fanatieke aanhang die wegblijft.

Het rapport heeft als bedoeling een overzicht te geven van bevindingen en er worden verder geen overkoepelende conclusies of aanbevelingen gegeven. Er staat daarom ook niet een finaal oordeel in het memo aangegeven of de ervaringen goed of slecht waren.

Memo gemeenten

Op basis van input van 22 gemeenten is een overzicht gemaakt van de ervaringen bij 12 eredivisie gemeenten en 10 Keukenkampioen divisie gemeenten. Aan alle gemeenten is gevraagd hun ervaringen te geven op basis van vier elementen, namelijk:

1. Spreiding van supporters
2. In- en uitstroom van het stadion
3. Horeca
4. Juichen spreekkoren

Ad 1: Dit leek door de bank genomen goed te gaan. In sommige gevallen liet de harde kern zich niet goed aanspreken. Bij regen gebeurde het regelmatig dat mensen dicht bij elkaar gaan schuilen. Enkele corrigerende opmerkingen daargelaten door stewards leek dit goed te gaan.

Ad 2: Instroom ging overwegend goed. In sommige gevallen was de uitstroom wat lastiger, maar dit heeft niet tot grote problemen geleid. Het beeld hierbij is dat dat komt omdat er veel minder supporters aanwezig zijn.

Ad 3: Dit lijkt de meeste aandacht te vergen, met name de loop naar de horeca toe en de handhaving bij de businessclubs.

Ad 4: Spreekkoren is ook hier een zorgpunt. Aangegeven wordt dat er niet massaal gejuicht is en dat in sommige gevallen na het toespreken door de stadionspeaker de geluiden verstomden. Het memo geeft aan dat dit fenomeen niet te voorkomen is bij beslissende doelpunten of in blessuretijd.

Het memo concludeert hiermee dat de geraadpleegde collega's positief zijn over het verloop van de wedstrijden en de spanningen van de clubs.

Conclusies

Overkoepelende bevindingen

De bevindingen in de drie memo's komen grotendeels overeen. Alle drie de memo's spreken van veel positieve bevindingen maar lijken zich ook te richten op de punten die beter kunnen en die voor een deel in de praktijk redelijk makkelijk op te lossen lijken te zijn. Zo kan de uitstroom ogenschijnlijk bevorderd worden door na de wedstrijd spelers geen ereronde meer te laten maken en een oproep te

Auditteam Voetbal en Veiligheid

doen om het stadion gefaseerd te verlaten en daarbij niet nodeloos anderen op te houden. Daarnaast geldt voor het geen afstand houden in business lounges dat aanspreken op gedrag van bezoekers dit kan helpen ongedaan te maken. Dit lijken hiermee makkelijk oplosbare vraagstukken te zijn.

Twee uitdagingen

Daarnaast zijn er twee uitdagingen die geadresseerd worden, namelijk rond juichen en mogelijke overlast door vuurwerk en supporters die zich elders verzamelen. Ten aanzien van **gezamenlijk zingen, schreeuwen of juichen** geldt in Nederland (in tegenstelling tot veel andere landen) dat er toch publiek wordt toegestaan. Bij de drie opgevoerde analyses komt duidelijk naar voren dat fenomenen als spreekkoren, juichen, schreeuwen en zingen regelmatig geconstateerd zijn. Dat is logisch en hoort bij de emotie die bij sport gepaard gaat, maar is tegelijkertijd niet vooraf te controleren of voorkomen. Hierdoor is optreden bij deze fenomenen altijd reactief en gericht op het stoppen van de actie.

Tegelijkertijd is het nog altijd onbekend hoe groot de verspreiding kan zijn van een besmetting in een stadion en is het onzeker hoe groot het risico is bij schreeuwen, zingen of juichen. Wel komen hierbij grotere druppels vrij⁴. Totdat bekend is hoe groot het daadwerkelijke risico is, kunnen enkele maatregelen genomen worden:

- a. Geen publiek toelaten
- b. Publiek op nog grotere afstand van elkaar
- c. De huidige afspraken volgen (1,5 meter afstand en aanspreken)
- d. Mondkapjes verplicht maken

Vanuit een voorzorgsprincipe kan het raadzaam zijn om wanneer er weer publiek toegelaten wordt een mondkapje verplicht te maken (iets wat in Rotterdam eerder al gebeurd is en overeenkomt met de richtlijn van het Amerikaanse CDC⁵) naast het idealiter meer dan anderhalve meter afstand te houden. Dit zou dan uiteraard nog steeds gecombineerd moeten worden met het bestaande verbod op gezamenlijk zingen of schreeuwen en mensen aanspreken (of straffen) bij overtreding. In principe kan deze combinatie van c en d enig handelingsperspectief bieden voor clubs om risico's (totdat er meer bekend is over de verspreiding in stadions) te beheersen wanneer publiek weer toegelaten wordt.

Tot slot bespreekt het CIV memo nog twee aanvullende zaken over het afsteken van vuurwerk en het verzamelen van supporters in cafés. Hier is nu nog geen extra informatie over voorhanden, maar zal in een volgend memo door het Auditteam nader onderzocht zijn.

⁴ Zie: <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/verspreiding>

⁵ Zie: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/organizations/community-based.html>